

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XCIII. Domana fideicommissi de Romaulis. De eadem theorica Cumani. An substitutio facta de proximore terminet in primo, vel habeat tractum successivum per fideicommissariam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

ROMANA FIDEICOMMISSI

DE ROMANIS

PRO

ANTONIO BURIO

CUM

PAVLA SCIAMANNA.

Casus disputatus in Rota, sopitus per concordiam sine resolutione.

De eadem theoria Cumani. An substitutio facta de proximior terminet in primo, vel habeat tractum successivum per fideicommissariam.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Casus controversia.*
- 2 *De theor. Cumani, ut vocato proximior expiret in primo.*
- 3 *Fallit ex conjecturis.*
- 4 *Quomodo in conjecturis ponderandis iudex debeat se gerere.*
- 5 *Quod in conjecturalibus non detur certa regula.*
- 6 *Partium observantia num ascendenda sit pro duratione fideicommissi.*
- 7 *Recensentur plures conjecturae.*
- 8 *De precepto testatoris, ut in casu dubio fiat interpretatio pro fideicommissi.*
- 9 *De conclusione de qua n. 6. circa observantiam.*
- 10 *De argumento repugnantia.*
- 11 *De dicto precepto de quo num. 8. quomodo sit intelligendum.*

D I S C. XCIII.

Iste videtur de extravagantibus casibus quos in foro expertus fuerim; Cum enim, etiam absque aliqua testatoris declaratione, ex solis conjecturis ac facti circumstantiis, probabiliter videretur adesse fideicommissi durationem, ejusque pertinentiam favore Antonii actoris, vel saltem casus esset probabiliter dubius, testator autem expressè declarasset, ut in quocumque casu dubio interpretatio capienda esset pro fideicommissi existentia, & duratione; Adhuc tamen his non obstantibus, capiebantur interpretationes pro fideicommissi exclusione contra expressam testatoris voluntatem ita ut actor post trinam causae propositionem sine resolutione, satis praesudicialem concordiam acceptare coactus fuerit.

Facti series igitur est, quod Alexander Romanus Jurisconsultus, instituit quatuor filijs masculis in testamento propria manu scripto, summa diligentia, & maturitate ordinavit perpetuum reciprocum fideicommissum inter omnes descendentes masculos, primò legitimis, & deinde naturales tantum, in quorum omnium defectum, vocavit primogenitum, seu majorem natu masculum proximior descendente ex femina de agnatione & familia de Romanis, ejusque descendentes masculos in infinitum, cum onere assumendi cognomen & familiam, sub pena caducitatis in casu non implementi dictae conditionis, in quo casu vocavit alium similiter proximior descendente ab aliqua femina de Romanis sub eisdem conditionibus & substitutionibus quibus su-

pra, Et casu quo non reperiretur aliquis masculus ex feminis, tunc vocavit masculum de eadem conditionibus & substitutionibus; Deinde quae multa super dicti fideicommissi proposita ordinavit, ac declaravit, Primò nempe ut agnatio vel Ecclesia; Secundò ut attendi deberet proximitas gravatis & non gravatis; Tertio praetulum separatim strictissime prohibuit eorum tam dispositivè, quam conditionaliter, quacumque alienationem, assignationem, & nudò conserventur in illius familia, & per ejus filios & descendentes, deinde inter agnatos; Quarto declaravit ut in dubio in quocumque casu fieri debeat interpretatio, quod fideicommissum injunctum sit & dure; Quintò praetulum confiscationem repetitis in ejus casu existentibus ordinatis in casu mortis, & servavit impetrationem cujuscumque dispensationis Apostolicae, vel alterius Praetuli per dicto fideicommissi assignata deinde substitutione, quod voluntas ejus est, ut bona conserventur in personis ut supra tam dispositivè, quam conditionaliter vocatis; Et septimò praetulum solum trebellianicam, sed etiam legitimam cautela quae vulgò dicitur *Socini* diligenter tenuit, aliq; plura summo studio disposita ordinavit, ostendentia quamdam satis praecautam & exactam voluntatem ordinandi fideicommissi si possibile esset, post diem judicii durationem.

Contigit autem (ut frequentius Divina providentia in his stultis hominibus permittit) quod omnes quatuor filij masculi brevi tempore morerentur absque prole, undè apertum fuit fideicommissum praedictum ad favorem Franciscus filij natu filiorum Dariae filiae ipsius testatoris, cujus favorem illud canonizatum fuit per *Sanctam Romanam Synodum anno 1638*, adversus Tranquilanum tunc editores, firmando etiam innocentiam de tractionum legalium, ut inter quosdam pressas *decis. 509* repeti. *decis. 74* par. 2. *de v. l. l. suscepra vita clericali*, ac factus Episcopus tempore d. fecit absque filijs, undè Juliae manus frater minor, praetendens fidem esse fideicommissi praedicti ad ejus favorem, agnovit, atque post aliquod tempus etiam ipse superstitite Joanne, eoque demum in pupillitate defuncto; Hinc orta est controversia inter eam & Antonium ex eadem Daria per Faustianam descendente, praetendentem sibi tanquam primori majori natu descendenti ex femina de Romanis dictum fideicommissum apertum esse, & introducta causa in Rota coram Zarata, cum in eadem disputatione nulla obdifficultates capi petita solutio, id ansam dedit concordiae quae ultimum dedit concedit.

In his igitur disputationibus, scribentibus pro la rea conventa dicebant pro fideicommissi interpretatione assistere regulam de sumptam ex recepta *Cumani in l. in fidei. §. cum ita ff. de leg. 2. c. de ff. de l. & posthum.* quam hodie ab soluta est, pro regula ut scilicet vocato proximior, & deinde de primo, in quo fideicommissum expone- vis plures alii substitutionum gradus in testamento continerentur, quoniam inter quos-

per vulgarem, primo succedente expirantem, ex auctoritatibus & decisionibus, de quibus pluries in disc. proxime præced. Atque hinc inferebant non obitare dictam testatoris declarationem, quod in casu dubio fieri debeat interpretatio pro fideicommissi existentia & duratione, quoniam casus non erat dubius interpretationis capax, sed clarus.

Pro Antonio actore scribens, admittebam regulam juxta dictam receptam theor. Cumani, ex qua tamen subungebam resultare quoque receptissimam limitationem, de qua neminem dubitare plures testantur, ita ut adinstar hastæ Achillis, eadem feriat atque sanet, ut scilicet id procedat non concurrentibus conjecturis diversam testatoris voluntatem suadentibus, ex quibus vocatio proximioris intelligatur per fideicommissariam, non solum in ejusdem vocati ac admitti filii & descendentes, sed deinde in aliis de integro genere vocato, donec extant successivè de uno in alium, ut cæteris allegatis Fusar. q. 382. n. 52. & q. 429. n. 56. Rovit. conf. 5. n. 9. & 10. l. 2. add. ad Greg. dec. 207. sub n. 9. dec. 366. n. 10. par. 4. rec. tom. 2. Bonon. fideicommissi de Bolognini 26 Novemb. 1644. Ghislerio, Bonon. fideic. de Guidotti 24 Januarii 1648. Arguelles, & in aliis, de quibus in dictis disc. proxime præced. quoniam revera est conclusio plana, auctoritatum robore non egens.

Plures autem ponderabam conjecturas inferius enumeratas, quarum singula, licet suas patiantur difficultates, non tamen singulariter sed unitim, eas considerandas esse dicebam, cum regula in his materiis perpetuò attendenda, ut singula que non profunt unita juvent; Ideoque per prudentem judicem imbuere debentem personam defuncti, ad ejus verisimilem voluntatem indagandam, inspiciendus est totus dispositionis contextus, etiam circa legata, & alia ab ipsa substitutione extranea, ut ita tota dispositione inspecta percipiat quid in animo disponentis fuerit; Unde propterea semper imbecillis iudicii effectum judicavi illum, constituendi fundamentum in Decisionibus vel Doctorum traditionibus, super unius vel alterius conjecturæ efficacia vel irrelevantia, quoniam stant bene simul, unam conjecturam in una facti specie esse ponderosissimam, & relevantem, in altera verò levissimam, ac respuendam, ob diversas facti circumstantias, ita diversimodè fuadentes.

In proposita verò facti specie, considerato toto contextu testamenti, ac tot, tantisque circumstantiis, illis præsertim, quod agitur de juris professore, qui propria manu tam summo studio tot substitutionum gradus ordinavit, tot casus prævidit, integritatem bonorum, prohibita etiam legitima, adeò desideravit, atque toties, etiam cum nimia suspensivitate vicio, voluntatem enimque desiderium repeti ac inculcavit perpetuæ conservationis bonorum in omnibus tam conditionaliter quam dispositivè vocatis clara videbatur ista voluntas; Magni faciendam siquidem dicebam hanc circumstantiam, quod dispositivè voluit conservationem bonorum etiam in eis, de quibus conditionaliter actum esset, Undè dum in conditione positi erant omnes descendentes ex scæminis, dum in eorum omnimodum defectum processum erat ad vocationem descendentiæ ex remoto cognato, hinc proinde voluntas videbatur clara.

Fatebar quod in conjecturis dari non potest determinata veritas, cum totum refideat in iudicantis arbitrio, quod pro ingeniorum varietate solet esse varium, proindeque istarum controver-

sarum decisio positivè de injustitia redargui de facili non potest; Verum duæ circumstantiæ, quæ conjecturis adiacebant, satis certam, pro meo iudicio, actoris justitiam ostendere videbantur; Primum nempe quia negari non poterat ex tot conjecturis, & adminiculis ac circumstantiis, rem satis probabiliter dubiam reddi, quo posito intrabat expressa testatoris determinatio, quod in quocunque casu semper interpretatio fieri deberet pro fideicommissi existentia & duratione; Et secundo ob subsequentem observantiam Julii patris actoris reæ conventæ, quæ observantia semper in dubiis reputatur optima interpres, præsertim in præjudicium ipsius observantis vel habentis causam ab eo, quoniam secundum lectionem contendenti de fideicommissi expiratione juxta dictam theoricam Cumani, jam fideicommissum expiraverat in Francisco Episcopo cujus erant etiam successores Davia mater, & alii, ac tamen Julius declaravit & obtinuit fideicommissi durationem, atque isto jure successionem agnovit; Et ex his duabus considerationibus, cum sensu etiam veritatis, credebam justitiam actori assistere.

Conjecturæ verò adminicula, & circumstantiæ, ex quibus casus saltem dubius reddebatur, erant plures, super quibus singulis more Advocatorum auctoritates cumulabam, sed quia inane opus videtur singularem efficaciam cum auctoritatibus comprobare, cum totum pendeat ex individuis facti circumstantiis, ideò eas compendiosè insinuando; Prima conjectura deducebatur ab explicita & nimis affectata, sæpiusque repetita contemplatione agnationis, qua concurrente, concursus videtur omnium opinio, ut substitutio censetur perpetua, & per fideicommissum potius quam per vulgarem, cum dicta ratio secum trahat implicitum tractum futuri temporis, præsertim dum testator contentus non fuit de conservatione agnationis verè in quatuor lineis constituendis à quatuor filiis masculis, sed eam sic renovari & conservari voluit, nedum per descendentes ex scæminis, sed etiam per descendentes ex dicto cognato.

Secunda conjectura deducebatur ex vocatione majoris natu; Quicquid enim esset, an hujusmodi vocatio importet necne majoratum seu primogenituram juxta celebre conf. 27. Ancharan. late explanatum & exornatum in Tiburtina fideicommissi 25. Maji 1646. & 14. Januarii 1647. coram Arguelles impress. apud Redenssch. conf. 17. & post Censal. ad Peregrin. decis. 30. & 31. Concordare tamen magis communiter videntur scribentes ut exinde conjectura perpetui fideicommissi resultet.

Tertia oriebatur ex gravamine injuncto filiis & descendentiis masculis magis dilectis pro renovatione & continuatione conservationis familiaris saltem factæ, ideòque fortius minus dilectos gravasse censetur, ut cæteris allegatis ponderatur in superius citata Bonon. de Bolognini coram Ghislerio; Quarta ex verbis habentibus tractum successivum, ac perpetuitatem respicientibus, quod repugnat vulgari, dum expressè declaravit testator velle ordinare fideicommissum perpetuò duraturum, etiam ultra millesimam generationem; Quinta ex prohibicione directa ad ipsa bona tam in casu alienationis, quam delicti; Ubi enim prohibitio est magis realis quam personalis, tunc resultat conjectura perpetuitatis ex deductis decision. 366. numer. 3. & 4. par. 4. recen. tom. 2. in allegat. Bononien. de Guidotti coram Arguelles, & frequenter in aliis; Sexta ex vocatione extranei cum verbis integritatè,

LUCA
e
mentis
at
VI
9

Cardin. de Luca de Fideicommissi

ac totalitatem hereditatis denotantibus, & concepta per verba indefinita non extantibus descendentibus ex fœminis, quos proinde conjectura est cenferi per necessarium antecedens prius vocatos esse; Septima, quæ potius probatio quam conjectura dici poterat, resultans ex ea dispositione, quod vocando hunc proximiorum masculinum descendentem ex fœmina, dixit eum vocare cum eisdem substitutionibus, quæ præcedenter aliis vocatis in iuncta fuerant, ergo voluit eas habere tractum successivum, & non terminare in primo; Octava, quia sæpius verba prohibitiva direxit in omnes tam dispositivè quàm conditionaliter vocatos, & sic præsupposuit vocationem eorum, quos posuerat in conditione, quales erant omnes per fœminas descendentes, dum in eorum omnimodum defectum transitum fecerat ad dictam lineam extraneam; Nona resultans ab exclusione Religiosorum & Monasteriorum; Décima à tam stricta prohibitione detractionum etiam legitimæ, Et aliæ ex pluribus aliis dispositionibus fideicommissum perpetuum ac successivum nimis clarè convincentibus.

Objiciebatur per alteram partem, quod dicta testatoris dispositio super interpretatione faciendâ in casu dubio pro fideicommissi existentia & duratione adjecta solum fuisse in prohibitione alienationis; Verum facilis erat responsio ex solo facto, dum litteraliter dicitur *in quocunque casu &c.* verbum enim *quicunque* est generale non restringendum ad unum casum tantum.

Prout circa observantiam, tam Julii, quàm ejusdem Paulæ tanquam tutricis pupilli ultimi defuncti Respondebatur, partium ereditatem non esse aptam ad inducendum fideicommissum, ubi verè non adest, Sed pariter facilis erat replicatio, quod hujusmodi propositio rectè procedat, ubi certa & elata est fideicommissi non existentia, secus autem ubi probabiliter dubitari potest, quoniam tunc observantia deferendum erit tanquam interpreti, vel tanquam conjecturæ & adminiculo cum aliis jungendo; Ac etiam quia omnes istæ responsiones & aliæ, quæ singulis conjecturis, & argumentis dabantur, rectè procederent, ubi ageretur de eis singulariter ponderandis, secus autem unitim ut supra.

Magnum, ac efficacius per alteram partem constituebatur fundamentum in argumento repugnantia deductæ ex eo quod testator dicto proximiori ex fœminis descendenti, ejusque descendentes in casu alienationis, vel alterius contraventionis substituit pariter alterum proximiorum descendentem ex fœminis, ergo dicebatur vocatos non esse omnes, sed unum tantum; Verum ineptum videbatur hoc argumentum tunc procedens, quando omnes ex fœminis descendentes ordine simultaneo vocati essent, secus autem ubi vocatione restricta est ad unum, cum tunc rectè sit compatibilis super existentia aliorum de eodem genere, non successuri nisi extincta linea illius, qui prius vocatus ac admissus est, & quorum successio dupliciter contingere poterat, vel in casu mortis post cessatam lineam primò admissam, vel etiam ea durante ex causa contraventionis; Et nihilominus dicebam hoc argumentum deductum ex quadam subtili verborum glossa & interpretatione, in substantia esse argumentum seu conjecturam unicam, non aptam prævalere tot aliis in contrarium urgentibus, ex quibus saltem casus remaneat dubius, capax proinde dictæ interpretationis, quam ex-

presè testator voluit fieri pro fideicommissi qua declaratione iuncta cum observantia mea intellectus acquiescere non poterat, quæ dubitationi habitæ in ista causa, & Licet auctoritate *Surd. conf. 380. n. 24. & seq.* per partem diceretur, quod istud præceptum super interpretatione cadat in casu dubio, quæ interpretatio, non autem in claro, in terminis non intrat, in dubitatum tamen debatur, saltem ex præmissis, casum dici non adeò clarum, ut incapax esset interpretationis testator expressè providere voluit.

ROMANA TRANSACTIONE

PRO
MIGNANELLI
CUM
GABRIELIBUS.

*Casus disputatus coram A. C. rescripto
pro Mignanellis.*

De eadem theoria Cumanis, An
votatio proximioris sit per
rem, ac terminet in primo,
per fideicommissariam cum
successivo.

Et de transactione inita per
gravatum & primum fideicom
sarium, qui successionem
super futura spe eventuali, ad
ciat successores fideicommiss
venientes jure proprio indepen
ter à transigentibus.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Abbi series.*
- 2 *In articulo an transactio liget successores
vendum est ab Hispanis, & de ratione.*
- 3 *Traditur theoria super dicto articulo.*
- 4 *Ponderatur duplex species concordæ.*
- 5 *De compositione super futura spe fideicommissi
an afficiat successores.*
- 6 *Distinguitur inter patrem, & extraneum.*
- 7 *Ex quibus bona fides in transigentibus arguitur.*
- 8 *De theoria Cumanis, an votatio proximiorum
terminet in primo, vel habeat tractum
cessivum.*
- 9 *Ponderantur conjecturæ & circumstantiæ
quas substitutio potius judicanda est
ris quàm fideicommissaria.*

D I S C. XCIV.

Insignis I. C. Hieronymus Gabriel Enggelen
Urbe Advocatus Consistorialis, & Consistorialis
Author, in ejus testamento, instituto hæredes
lo ex germano fratre nepore quem in filium
taverat, eidem filios, ac descendentes masculinos
in infinitum substituit & casu quo Carolus decesserit
absque masculis, substituit descendentes
Alexandri ejus fratris, in quorum etiam debet
in quadam parte vocavit filios vel descendentes
millæ sororis dicti Caroli instituti hæredes
suscipiendos ex Com. Gabriele de Gabrielibus
viro, cum pluribus conditionibus & legibus
non facientibus.